A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. december 14. *

A C-485/03–C-490/03. sz. egyesített ügyekben,

az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2003. november 19-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli kezdetben: J. L. Buendía Sierra, később: F. Castillo de la Torre, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Spanyol Királyság** (képviseli: N. Díaz Abad, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: spanyol.

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J. Klučka, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk és L. Bay Larsen (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: H. von Holstein hivatalvezető-helyettes,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. május 11-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Hat keresetlevelében az Európai Közösségek Bizottsága annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Spanyol Királyság, mivel nem fogadta el határidőre:

– az Álava tartomány vállalkozásai részére Spanyolország által a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/820/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 296., 1. o.) (C-485/03. sz. ügy);

– az Álava tartományban egyes újonnan alapított vállalkozások részére Spanyolország által nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/892/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 314., 1. o.) (C-488/03. sz. ügy);

– a Vizcaya tartomány vállalkozásai részére Spanyolország által a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2003/27/EK bizottsági határozat (HL 2003. L 17., 1. o.) (C-487/03. sz. ügy);

– a Vizcaya tartományban egyes újonnan alapított vállalkozások részére Spanyolország által nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/806/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 279., 35. o.) (C-490/03. sz. ügy);

– a Guipúzcoa tartomány vállalkozásai részére Spanyolország által a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/894/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 314., 26. o.) (C-486/03. sz. ügy), és

– a Guipúzcoa tartományban egyes újonnan alapított vállalkozások részére Spanyolország által nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/540/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 174., 31. o.) (C-489/03. sz. ügy)

(a továbbiakban: vitás határozatok) 2. és 3. cikkének való megfeleléshez szükséges intézkedéseket, vagy legalábbis nem közölte ezen intézkedéseket e határozatok mindegyike 4. cikkének megfelelően a Bizottsággal, nem teljesítette az e határozatokból és az EK-Szerződésből eredő kötelezettségeit.

A vitás határozatok

2 A Bizottság 2001. július 11-én elfogadta a vitás határozatokat, melyek 1. cikkének szövege a következő:

– a 2002/820 határozat:

„A Spanyolország által az 1994. december 20-i 22/1994 tartományi törvényben, az 1995. december 20-i 33/1995 tartományi törvény ötödik kiegészítő rendelkezésében, az 1996. december 18-i 31/1996 tartományi törvény hetedik kiegészítő rendelkezésében – melyeket a társasági adóról szóló, 1996. július 5-i 24/1996 tartományi törvény eltérő rendelkezéseinek 2.11. pontja, az 1997. december 19-i 33/1997 tartományi törvény tizenegyedik kiegészítő rendelkezése és az 1998. december 17-i 36/1998 tartományi törvény hetedik kiegészítő rendelkezése módosított – Álava tartomány vállalkozásai részére a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott jogellenes, az [EK] 88. cikk (3) bekezdésébe ütköző állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal." [nem hivatalos fordítás]

– a 2002/892 határozat:

„A Spanyolország által az 1996. július 5-i 24/1996 tartományi törvény 26. cikkében Álava tartomány vállalkozásai részére adóalap-csökkentés formájában nyújtott jogellenes, az [EK] 88. cikk (3) bekezdésébe ütköző állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal." [nem hivatalos fordítás]

– a 2003/27 határozat:

„A Spanyolország által az 1996. december 26-i 7/1996 tartományi törvény negyedik kiegészítő rendelkezésében – amelynek hatályát az 1998. április 2-i 4/1998 tartományi törvény második rendelkezése határozatlan időre meghosszabbította – Vizcaya tartomány vállalkozásai részére a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott jogellenes, az [EK] 88. cikk (3) bekezdésébe ütköző állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal." [nem hivatalos fordítás]

– 2002/806 határozat:

„A Spanyolország által az 1996. június 26-i 3/1996 tartományi törvény 26. cikkében Vizcaya tartomány vállalkozásai részére adóalap-csökkentés formájában nyújtott jogellenes, az [EK] 88. cikk (3) bekezdésébe ütköző állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal." [nem hivatalos fordítás]

– 2002/894 határozat:

„A Spanyolország által az 1997. december 22-i 7/1997 tartományi törvény második kiegészítő rendelkezésében Guipúzcoa tartomány vállalkozásai részére a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott jogellenes, az [EK] 88. cikk (3) bekezdésébe ütköző állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal." [nem hivatalos fordítás]

– 2002/540 határozat:

„A Spanyolország által az 1996. július 4-i 7/1996 tartományi törvény 26. cikkében Guipúzcoa tartomány vállalkozásai részére adóalap-csökkentés formájában nyújtott jogellenes, az [EK] 88. cikk (3) bekezdésébe ütköző állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal." [nem hivatalos fordítás]

3 A vitás határozatok mindegyikének 2. cikke felszólítja a Spanyol Királyságot az adott támogatási program megszüntetésére, ha még hatályban van.

4 E határozatok mindegyike 3. és 4. cikkének szövege a következő:

„*3. cikk*

(1) Spanyolország megteszi az 1. cikkben említett és már jogellenesen a kedvezményezett rendelkezésére bocsátott támogatások visszatérítéséhez szükséges valamennyi intézkedést.

Spanyolország felfüggeszti a még ki nem fizetett támogatások kifizetését.

(2) A visszatéríttetésnek a nemzeti jog szerinti eljárásban haladéktalanul meg kell történnie, már amennyire ezen eljárás a jelen határozat azonnali és hatékony végrehajtását lehetővé teszi. A visszatéríttetendő támogatásnak része a támogatás rendelkezésre bocsátásától a visszatérítésig esedékes kamat is. A kamatot a regionális célú támogatások esetén a támogatástartalom meghatározásához használt referencia-kamatláb alapján kell számítani.

4. cikk

Spanyolország a jelen határozat közlésétől számított két hónapon belül tájékoztatja a Bizottságot a jelen határozatnak való megfelelés érdekében hozott intézkedésekről." [nem hivatalos fordítás]

A vitás határozatok megtámadásával indított keresetek

5 Az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága Hivatalához 2001. szeptember 25-én a Diputación Foral d'Álava és a Gobierno del País Vasco együtt a 2002/820 (T-227/01. sz. ügy), illetve a 2002/892 (T-230/01. sz. ügy) határozat megsemmisítése iránt nyújtott be keresetet a Bizottság ellen. Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. október 22-én a Confederación Empresarial Vasca (Confebask, a továbbiakban: Confebask) is keresetet terjesztett elő a Bizottság ellen e határozatok megsemmisítése iránt (T-265/01. és T-267/01. sz. ügy).

6 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. szeptember 25-én a Diputación Foral de Vizcaya és a Gobierno del País Vasco együtt a 2003/27 (T-228/01. sz. ügy), illetve a

2002/806 (T-231/01. sz. ügy) határozat megsemmisítése iránt nyújtott be keresetet a Bizottság ellen. Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. október 22-én a Confebask is keresetet terjesztett elő a Bizottság ellen e határozatok megsemmisítése iránt (T-266/01. és T-268/01. sz. ügy).

7 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. szeptember 25-én a Diputación Foral de Guipúzcoa és a Gobierno del País Vasco együtt a 2002/894 (T-229/01. sz. ügy), illetve a 2002/540 (T-232/01. sz. ügy) határozat megsemmisítése iránt nyújtott be keresetet a Bizottság ellen. Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. október 22-én a Confebask is keresetet terjesztett elő a Bizottság ellen e határozatok megsemmisítése iránt (T-270/01. és T-269/01. sz. ügy).

8 Ezek az eljárások az Elsőfokú Bíróság előtt még folyamatban vannak.

A Bíróság előtti jogviták előzményei

9 A Spanyol Királysággal a vitás határozatokat 2001. július 12-én levélben közölték.

10 A Bizottság az e határozatok 4. cikkében említett két hónapos határidőt 2001. szeptember 13-án lejártnak tekintette, anélkül hogy a végrehajtási intézkedések elfogadásáról tájékoztatták volna.

11 A Bizottság 2001. október 12-én a következő szöveget tartalmazó leveleket intézte a Spanyol Királyság Európai Unió melletti állandó képviseletéhez:

„A Bizottság 2001. július 12-én levélben közölte kormányukkal a fenti állami támogatásokra vonatkozó határozatát.

E határozat 4. cikke kimondja, hogy kormányuk a határozat közlésétől számított két hónapon belül tájékoztatja a Bizottságot a határozatnak való megfelelés érdekében hozott intézkedésekről.

Mivel a Bizottság az ügyben semmiféle választ nem kapott, kérem, szíveskedjék emlékeztetni hatóságait e kötelezettségre, és a Bizottságot a határozat végrehajtása érdekében hozott intézkedésekről a jelen levél keltétől számított 20 napon belül tájékoztatni."

12 A Spanyol Királyság 2001. október 3-i és 23-i levelében válaszul továbbította a tartományi hatóságok leveleit (a továbbiakban együtt: a tartományi hatóságok levelei), amelyekben a tartományi hatóságok a *de minimis* szabály alkalmazásának lehetősége, illetve a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatás esetében a regionális célú támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL 1998. C 74., 9. o., a továbbiakban: iránymutatás) alkalmazásának lehetősége felől érdeklődtek.

13 A Bizottság magyarázatadás végett ülés tartását javasolta a spanyol hatóságoknak. Ezt e hatóságok 2002. január 21-i levelükben elfogadták.

14 Az ülést 2002. április 18-án tartották.

15 A Bizottság 2002. június 3-i leveleiben:

– felvilágosítást adott a Spanyol Királyságnak többek között az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a csekély összegű *(de minimis)* támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 69/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 138. o.) alkalmazásának lehetőségéről a támogatás visszatérítettése esetén;

– megállapította, hogy a támogatások visszatérítettéséről szóló jelentést még mindig nem kapta meg;

– felhívta a Spanyol Királyságot, tájékoztassa a Bizottságot a vitás határozatoknak való megfelelés érdekében hozott intézkedésekről.

16 A Bizottság 2002. augusztus 27-én a következő szöveget – valamint a vitás határozatok mindegyikének 4. cikkében előírt kötelezettségre történő emlékeztetést – tartalmazó levelet intézte a Spanyol Királyság Európai Unió melletti állandó képviseletéhez:

„A 2002. június 3-i emlékeztető ellenére megállapíthatom, hogy kormánya nem küldte meg a támogatás visszatérítettésével kapcsolatos szükséges adatokat.

Ezért hálás lennék, ha hatóságait nyomatékosan megkérné elfogadott intézkedéseiknek a jelen levél keltétől számított 15 munkanapon belül a Bizottsággal való közlésére.

A határidőn belüli válasz hiányában kénytelen leszek azt javasolni a Bizottságnak, hogy az [EK] 88. cikk (2) bekezdése alapján forduljon közvetlenül a Bírósághoz."

17 2002. szeptember 26-án a Spanyol Királyság e határidő 2002. október 8-ig történő meghosszabbítását kérte.

18 E kérelemnek a Bizottság 2002. október 3-i levelében helyt adott, hangsúlyozva, hogy nem engedélyez 2002. október 8. utánra pótlólagos határidőt.

19 Az érintett tartományi hatóságok jelentéseit továbbító 2002. október 25-i levelében (a továbbiakban: 2002. október 25-i levél) a Spanyol Királyság előadta, hogy a vitás határozatok végrehajtása a semmis jogi aktusok felülvizsgálatára vonatkozó nemzeti szabályok alapján kezdődött meg, mivel a belső jog nem írja elő kifejezetten a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás visszatérítésének módját a jogerős közigazgatási határozatok tekintetében. A Spanyol Királyság közölte, hogy határozott szándéka tájékoztatni a Bizottságot a vitás határozatok végrehajtásáról.

20 A Bizottság 2003. február 24-én jelezte a Spanyol Királyságnak, hogy a 2002. október 25-i levél nem minősül a kért visszatérítésről szóló jelentésnek, nem a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás hatékony visszatérítését írja le, és semmiféle pontos adatot nem tartalmaz a kedvezményezettek kilétéről, a végrehajtás

megkezdéséről, sem a támogatások hatékony visszatéríttetése érdekében tett és teendő intézkedésekről. Hozzátette: a visszatéríttetési eljárásra vonatkozó konkrét információk hiányában az EK 88. cikk (2) bekezdés alapján kénytelen felkészülni a Bíróság előtti keresetindításra.

21 Mivel a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a Spanyol Királyság még mindig nem közölt vele adatokat a vitás határozatok végrehajtásáról, a jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek benyújtásáról határozott.

A Bíróság előtti eljárás

22 A Bíróság elnöke 2004. március 22-i végzéseivel elutasította a Comunidad Autónoma de La Rioja C-485/03–C-490/03. sz. ügyekben előterjesztett beavatkozási kérelmeit mint a Bíróság alapokmánya 40. cikkének második bekezdése értelmében elfogadhatatlanokat.

23 A Bíróság elnöke 2006. február 22-i végzésével az eljárási szabályzat 43. cikke alapján egyesítette a hat ügyet a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából.

24 A Bíróság 2006. március 14-én elutasította a Spanyol Királyságnak az eljárás Elsőfokú Bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben meghozandó ítéletek kihirdetéséig való felfüggesztése iránt az eljárási szabályzat 82a. cikke alapján előterjesztett kérelmét.

A keresetekről

A felek érvei

A Bizottság érvei

25 A Bizottság álláspontja szerint a vitás határozatokban kitűzött két hónapos határidő 2001. szeptember 13-án anélkül járt le, hogy a Spanyol Királyság az e határozatoknak való megfelelés érdekében intézkedéseket fogadott volna el és közölt volna a Bizottsággal, illetve ennek hiányában a határidő lejárta előtt annak meghosszabbítását kérte volna a Bizottságtól.

26 A Bizottság egyetlen levele sem értelmezhető úgy, hogy módosítaná a vitás határozatok végrehajtási határidejét. A 2002. október 3-i, a határidőt 2002. október 8-ig meghosszabbító levél csupán a Spanyol Királyság ilyen értelmű kérelmére vonatkozik, amely a Bizottságnak a támogatások visszatérítésével kapcsolatos adatokat kérő emlékeztetőjére adott válasz volt. Az alperes tagállam azonban a szükséges intézkedéseket még 2002. október 8-ig sem fogadta el, és nem közölte.

27 A Bizottság ismételt felszólításai ellenére a Spanyol Királyság késedelmesen is csupán hiányos, általános és teljesen kétértelmű adatokat közölt.

28 A Bizottság előadja, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette sem a még hatályos támogatások megszüntetésének, sem a még ki nem fizetett támogatások felfüggesztésének a vitás határozatok 2. cikkében és 3. cikke (1) bekezdésében előírt kötelezettségét.

29 A tartományi hatóságok leveleinek 3. pontjában a Bizottság tudomására hozott intézkedések azt akadályozzák meg, hogy a jövőben a támogatásban korábban nem részesült más vállalkozások is élhessenek a kérdéses adókedvezménnyel.

30 Azonban a spanyol hatóságok nem közölték, felfüggesztették-e (és hogyan függesztették fel) e kedvezményeket a bennük már a vitás határozatok meghozatala előtt részesült vállalkozások tekintetében. E vállalkozások esetében valószínűleg felül kellett volna vizsgálni a kedvezményt nyújtó jogi aktusokat.

31 A tartományi hatóságok leveleinek sem a 3., sem egyéb pontjai nem tartalmaztak hasznos adatot. A Bizottság még mindig nem tudja, milyen jellegű jogi aktust lehetne közölni az adókedvezményre már nem jogosult vállalkozásokkal. A Bizottság még azt sem tudja, vezetett-e ez az eljárás konkrét eredményre, indítottak-e a vállalkozások keresetet, és felfüggesztő hatályú-e az ilyen kereset. Végül a Bizottság semmiféle adatot nem kapott az érintett vállalkozások kilétéről és a még ki nem fizetett támogatások mértékéről.

32 Így tehát a vitás határozatok meghozatala előtt támogatásban részesült vállalkozások adókedvezményeinek felfüggesztését illetően a Spanyol Királyság nem teljesítette egyrészt a vitás határozatok mindegyikének 2. cikkében előírt kötelezettségét a támogatások hatályban maradásának elkerüléséhez szükséges intézkedések megtételére, másrészt az ugyanezen határozatok 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében előírt kötelezettségét a még ki nem fizetett támogatások felfüggesztésére.

33 A Bizottság előadja, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a vitás határozatok mindegyike 3. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében és 3. cikkének (2) bekezdésében előírt, a már kifizetett támogatások „azonnali" és „haladéktalan" visszatérítésére vonatkozó kötelezettségét sem.

34 A tagállam védekezésének egyetlen jogalapja az lehet, ha a határozat megfelelő végrehajtásának teljes lehetetlenségére hivatkozik. E feltétel nem teljesül, ha az alperes kormány a Bizottságnak a határozat végrehajtása által előidézett jogi, politikai és gyakorlati nehézségekről való tájékoztatására szorítkozik.

35 Márpedig a Spanyol Királyság soha nem állította, hogy a vitás határozatok végrehajtása teljesen lehetetlen. Csupán a különféle belső közigazgatási nehézségből – közelebbről a jogerős közigazgatási határozatokra vonatkozó végrehajtási eljárásnak a belső jogból való hiányából – adódó összetettségre hivatkozott.

A spanyol kormány érvei

36 A kötelezettségszegés megállapítása szempontjából figyelembe veendő határidő a Bizottság állításával szemben nem 2001. szeptember 13-án járt le, hanem 2002. október 8-án.

37 Ha a Bizottság új, a támogatás összeegyeztethetetlenségét kimondó határozatban szereplőtől különböző határidőt tűz ki, ez az új határidő az irányadó.

38 A spanyol kormány előadja, hogy levélváltásra és 2002. április 18-án ülésre került sor a tartományi hatóságok leveleiben felvetett két kérdés – alkalmazható-e a vitás határozatok végrehajtásakor a *de minimis* szabály, illetve a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott támogatás esetében az iránymutatás – megválaszolása céljából.

39 Így, mivel még 2002 áprilisában is az e határozatok végrehajtásával kapcsolatos kérdések megválaszolása folyt, az e határozatokban kitűzött határidő már nem volt releváns.

40 Maga a Bizottság is elismerte ezt a helyzetet, amikor 2002. október 3-i levelében 2002. október 8-át tűzte ki új határidőként.

41 A kereset benyújtásakor nem állt fenn semmiféle kötelezettségszegés. Addigra ugyanis a vitás határozatoknak való megfeleléshez szükséges cselekmények már megkezdődtek, amint erről a Bizottság a tartományi hatóságok leveleiben, majd a 2002. október 25-i levélben tájékoztatást kapott.

42 A spanyol kormány álláspontja szerint a vitás határozatok mindegyike 2. cikkében és 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében előírt kötelezettségeket teljesítették.

43 A spanyol kormány először is azt állítja: a Bizottság elismeri, hogy a kérdéses támogatások jövőre nézve történt megszüntetéséről 2001 októberében tájékoztatást kapott.

44 A vitás határozatok meghozatala előtt odaítélt és azután is hatályban maradó támogatásokra vonatkozó kifogásról szólva a spanyol kormány előadja: a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülő adókedvezmények nem jártak a közigazgatás általi olyan pénzkifizetéssel, amely a kifizetések egyszerű felfüggesztését lehetővé tette volna.

45 A spanyol kormány előadja, hogy az intézkedés a támogatás összegének az adókötelezettségből való levonására jogosította fel a gazdasági szereplőket.

46 Így a vitás határozatok végrehajtásához a szükséges és megfelelő intézkedés az érintett vállalkozások arról való azonnali tájékoztatása volt, hogy nem élhetnek többé az e határozatok tárgyát képező adókedvezményekkel.

47 Márpedig e tájékoztatási intézkedést a tartományi hatóságok leveleinek 2. pontja a Bizottság tudomására hozta.

48 A már odaítélt támogatások visszatérítettése tekintetében kivételes helyzet állt fenn, mivel a belső jog nem írt elő eljárást az állami támogatás visszatérítettését elrendelő közösségi határozat végrehajtására. A Spanyol Királyság e helyzetet a semmis jogi aktusok felülvizsgálata iránti nemzeti eljárások megindításával oldotta meg, amint erről a Bizottság a 2002. október 25-i levélben tájékoztatást kapott.

49 A Bizottság viszont nem teljesítette a 2002. április 18-i ülésen vállalt közelezettségét.

50 E tekintetben a Spanyol Köztársaság hangsúlyozza, hogy ezen a – főleg a tartományi hatóságok leveleiben felvetett, az iránymutatásra vonatkozó második kérdéssel foglalkozó – ülésen a Bizottság kifejtette: a támogatások visszatérítettése során figyelembe vehető, hogy a beruházási projektek az iránymutatásban szereplő minden érdemi feltételnek megfelelnek, és ezért lehetséges, hogy a kedvezményezettel nem kell visszatéríttetni az általa ténylegesen megkapott támogatás egy részét vagy egészét.

51 A Bizottság vállalta, hogy az ülés után írásban válaszol a második kérdésre, ezt azonban nem tette meg.

52 Így a Bizottság nem hivatkozhat kötelezettségszegésre.

A Bíróság álláspontja

A kötelezettségszegés megállapítása tekintetében irányadó időpontról

53 Mivel az EK 226. cikktől eltérően az EK 88. cikk (2) bekezdésének második albekezdése nem ír elő pert megelőző eljárást, és így a Bizottság nem ad a határozatának való megfelelésre határidőt kitűző indokolással ellátott véleményt, a fent másodikként említett rendelkezés alkalmazásának referencia-határideje csak az lehet, amit a vitatott végrehajtású határozat tartalmaz, vagy adott esetben a Bizottság később megállapít (a C-378/98. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2001. július 3-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-5107. o.] 26. pontja és a C-99/02. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2004. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 2004., I-3353. o.] 24. pontja).

54 A vitás határozatok mindegyikének 4. cikke arra kötelezte a Spanyol Királyságot, hogy e határozatoknak a közlésüktől számított két hónapon belül feleljen meg.

55 A vitás határozatokat 2001. július 12-én levélben közölték.

56 Megállapítandó, hogy noha a Bizottság 2001. október 12-i és 2002. augusztus 27-i levelei határidőt tűznek ki, ezek a vitás határozatok mindegyikének 4. cikkében előírt határidő betartásának késedelmét hangsúlyozó emlékeztető levelek. Semmiképpen nem hossabbítják meg az e határozatoknak való megfeleléshez szükséges intézkedések elfogadására kitűzött határidőt.

57 Ugyanígy a Bizottság 2002. június 3-i levele is emlékeztető, a válaszadás határideje 20 nap, még ha e levél a Bizottságnak a Spanyol Királyság által a 69/2001 rendeletnek a támogatások visszatérítésére való alkalmazását illetően kért véleményét tartalmazza is.

58 A 2002. október 3-i levél csupán a 2002. augusztus 27-i emlékeztető levél megválaszolására kitűzött határidő Spanyol Királyság által kért, 2002. október 8-ra történő elhalasztásának a Bizottság általi elfogadását tartalmazza.

59 A Bizottság és a tagállamok közötti együttműködés alapján tartott 2002. április 18-i ülés nem tekinthető úgy, hogy hallgatólagosan meghosszabbítaná a végrehajtási intézkedések elfogadásának határidejét, mert a Bizottság ebbéli szándékára más adat nem mutat.

60 Így az iratokból nem következik, hogy a Bizottság a vitás határozatokat követően új határidőt tűzött volna ki az e határozatok 4. cikkében előírt két hónap helyett.

A kötelezettségszegés fennállásáról

61 Eldöntendő, megfelelt-e a Spanyol Királyság a vitás határozatok Bizottság hivatkozta rendelkezéseinek az e határozatok 2001. július 12-i levéllel történt közlését követő két hónapos határidő leteltekor.

– A támogatások hatályának jövőre vonatkozó megszüntetésére és a még ki nem fizetett támogatások felfüggesztésére vonatkozó kötelezettséggel kapcsolatos kifogások

62 A vitás határozatok mindegyikének 2. cikke kötelezi a Spanyol Királyságot az adott támogatás megszüntetésére, ha még hatályban van. Ugyanezen határozatok 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdése a még ki nem fizetett támogatások felfüggesztését írja elő.

63 A vitás határozatok 7. és azt követő pontjaiból kitűnik, hogy minden támogatás esetén:

– a támogatás odaítélése közigazgatási határozattal történt;

– a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott támogatás a fizetendő adó összegéből több éven át, akár a vitás határozatokat követően is levonható volt, ha korábban ezen adóösszeg nem volt elégséges a levonási jog gyakorlásához;

– az újonnan alapított vállalkozások részére nyújtott támogatás a pozitív adóalap négy egymást követő adóévben rendre 99, 75, 50 és 25%-kal történő csökkentésében nyilvánult meg, melyek közül az első év az volt, amelyben a gazdasági tevékenység kezdetét követő négy éven belül először keletkezett ilyen pozitív adóalap.

64 Az e támogatási program folytán a támogatás odaítéléséről ténylegesen meghozott közigazgatási határozatoknak – a vitás határozatok végrehajtása érdekében elfogadott konkrét nemzeti intézkedések híján – a vitás határozatokat követően is hatályban kellett maradniuk, vagy hatályban maradhattak.

65 Az e közigazgatási határozatok által a vitás határozatok elfogadását követő időszakra lehetővé tett adójóváírás-levonás és adóalap-csökkentés a vitás határozatok 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmében még ki nem fizetett támogatásnak minősül.

66 Megállapítandó márpedig, hogy a Spanyol Királyság nem igazolta a támogatást odaítélő korábbi határozatok hatályban maradását meggátló intézkedések elfogadását.

67 Még ha igaznak is fogadnánk el, amit e tagállam állít, hogy a nemzeti jog alapján a vitás határozatok végrehajtásához a szükséges és megfelelő intézkedés az érintett vállalkozások arról való azonnali tájékoztatása volt, hogy nem élhetnek többé az e határozatok tárgyát képező adókedvezményekkel, akkor is megállapítandó, hogy a támogatásra jogosult vállalkozások e tájékoztatásának tényleges megtörténte sem nyert bizonyítást.

68 A tartományi hatóságok leveleinek 2. pontja ugyanis általános jelleggel csupán a közigazgatási szervek adóalanyokkal szembeni, a vitás határozatok „végrehajtásához szükséges adatok megszerzése végetti" kezdeményezéseit említi.

69 Ezért az a következtetés fogalmazandó meg, hogy a vitás határozatokkal kitűzött határidők lejártáig a Spanyol Királyság nem hajtotta végre az e határozatokat megelőzően odaítélt, még e határozatok elfogadását követően is hatályban maradt támogatások felfüggesztésére vonatkozó kötelezettségét.

70 Így a Bizottság vitás határozatok mindegyike 2. cikkének és 3. cikke (1) bekezdése második albekezdésének megsértésére alapított kifogásai megalapozottak.

– A már a vállalkozások rendelkezésére bocsátott támogatások visszatérítettésére vonatkozó kötelezettséggel kapcsolatos kifogások

71 Jogellenes támogatásról szóló negatív tartalmú határozat esetén e támogatás Bizottság által elrendelt visszatérítettése az EK-Szerződés [88.] cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 14. cikkének (3) bekezdése szerint történik, amely kimondja:

„[...] a visszatérítést [helyesen: a visszatéríttetést] késedelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve hogy e

rendelkezések lehetővé teszik a Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását. Ebből a célból és a nemzeti bíróságok előtt zajló eljárás esetén – a közösségi jog sérelme nélkül – az érintett tagállamok meghozzák a jogrendszerük szerint rendelkezésre álló szükséges intézkedéseket, beleértve az átmeneti intézkedéseket is."

72 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bizottság által az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján benyújtott keresettel szembeni védekezésként a tagállam egyedül arra a jogalapra hivatkozhat, amely a visszatérítésre kötelező határozat megfelelő végrehajtásának teljes lehetetlenségére vonatkozik (lásd többek között a C-404/00. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-6695. o.] 45. pontját, a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 16. pontját és a C-415/03. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2005. május 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-3875. o.] 35. pontját).

73 A jelen ügyekben a Spanyol Királyság a tartományi hatóságok leveleiben a vitás határozatok végrehajtásával kapcsolatos „egyes kérdések összetettségére", közelebbről a jogerős közigazgatási határozatok nemzeti jog alapján történő felülvizsgálatának szükségességére hivatkozott, amelyre a nemzeti jog nem tartalmaz megoldást. A 2002. október 25-i levelében pedig azt állította, hogy a helyzet, amellyel a közigazgatás szemben találta magát, „teljesen kivételes", mivel a belső jogban nincsen kifejezett rendelkezés az összeegyeztethetetlen támogatások visszatéríttetését elrendelő határozat végrehajtására kijelölt vagy létrehozott konkrét eljárásról. E levélben a Spanyol Királyság kifejti, hogy végül a támogatást odaítélő egyedi határozatok hivatalbóli felülvizsgálatát ítélte e célra megfelelőnek.

74 E tekintetben emlékeztetni kell azonban arra, hogy a végrahajtás teljes lehetetlensége nem áll fenn, ha az alperes kormány arra szorítkozik, hogy azokról a jogi, politikai és gyakorlati nehézségekről tájékoztatja a Bizottságot, amelyeket a határozat végre-

hajtása előidéz, anélkül hogy a támogatások visszatérítettése érdekében az érintett társaságokkal szemben ténylegesen eljárna, és a Bizottságnak e határozat végrehajtásának olyan alternatív módozatait javasolná, amelyek e nehézségek legyőzését lehetővé tennék (lásd többek között a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 47. pontját, a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 18. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 43. pontját).

75 A Spanyol Királyság nem állíthatja, hogy a kereset benyújtásakor azért nem állt fenn semmiféle kötelezettségszegés, mert a vitás határozatnak való megfeleléshez szükséges cselekményeket már megkezdték, és a tartományi hatóságok levelében, majd a 2002. október 25-i levélben a Bizottság tudomására is hozták.

76 A kötelezettségszegés fennállását ugyanis a Spanyol Királyság számára a vitás határozatoknak való megfelelésre kitűzött határidő leteltének időpontjában kell megítélni.

77 Márpedig az alperes tagállam által hivatkozott levelek egyáltalán nem bizonyítják a vitás határozatoknak a 659/1999 rendelet 14. cikke (3) bekezdése értelmében vett azonnali és hatékony végrehajtását lehetővé tévő intézkedések határidőig történt elfogadását, mivel:

– a tartományi hatóságok levelei csupán a vitás határozatok „végrehajtásához szükséges adatoknak a határozatokkal érintett adóalanyoktól történő megszerzése iránti [...] intézkedésekről" adnak számot;

– a 2002. október 25-i levélben, azaz több mint tizenöt hónappal a vitás határozatokat követően továbbított jelentések annak megállapítására szorítkoz-

nak, hogy „[a] Bizottság [...] határozatainak végrehajtása megkezdődött, és jelenleg a semmis jogi aktusok felülvizsgálatára vonatkozó belső jogi rendelkezéseknek megfelelően folyamatban van", és semmiféle bizonyítékot nem tartalmaznak többek között sem az eljárások megkezdéséről és állásáról, sem a támogatások egyébként nevet tartalmazó egyedi határozatokban említett kedvezményezetteinek kilétéről, sem az odaítélt támogatások összegéről.

78 A Spanyol Királyság nem vitathatja a Bizottság jogosultságát a kötelezettségszegésre való hivatkozásra amiatt, hogy a Bizottság nem teljesítette, amit a 2002. április 18-i ülésen vállalt, azaz nem adott írásban választ a Spanyol Királyság ezen ülésen feltett, különösen az iránymutatások alkalmazására vonatkozó kérdéseire.

79 Ez az érv ugyanis az időmúlás folytán nem releváns részletre, a Spanyol Királyság számára a vitás határozatoknak való megfelelésre kitűzött határidő leteltének – a kötelezettségszegés fennállásának megítélése szempontjából irányadó – időpontját több mint hét hónappal követő kötelezettségvállalásra vonatkozik.

80 Ezért a Bizottság a vitás határozatok mindegyike 3. cikke (1) bekezdése első albekezdésének és 3. cikke (2) bekezdésének megsértésére alapított kifogásai megalapozottak.

81 Az eddigiekből az következik, hogy megalapozottak azok a keresetek, amelyekben a Bizottság azt rója a Spanyol Királyság terhére, hogy nem fogadta el egyrészt az e határozatokat megelőzően odaítélt, még e határozatok elfogadását követően is hatályban maradt támogatások felfüggesztéséhez, másrészt a már rendelkezésre bocsátott támogatások visszatérítéséhez szükséges intézkedéseket.

82 A Bíróságnak nem kell azokat a kereseti kérelmeket vizsgálnia, amelyekben a Bizottság azért kéri a Spanyol Királyság terhére kötelezettségszegés megállapítását, mert az nem tájékoztatta a Bizottságot az előző pontban említett intézkedésekről, mivel e tagállam nem is hajtotta végre ezeket az intézkedéseket a kitűzött határidőre (lásd a C-348/93. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1995. április 4-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-673. o.] 31. pontját).

83 Így tahát megállapítandó, hogy a Spanyol Királyság, mivel nem fogadta el határidőre a vitás határozatok mindegyike 2. és 3. cikkének való megfeleléshez szükséges intézkedéseket, nem teljesítette az e határozatokból eredő kötelezettségeit.

A költségekről

84 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Spanyol Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A Spanyol Királyság, mivel nem fogadta el határidőre:

– **az Álava tartomány vállalkozásai részére Spanyolország által a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/820/EK bizottsági határozat (C-485/03. sz. ügy);**

– **az Álava tartományban egyes újonnan alapított vállalkozások részére Spanyolország által nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/892/EK bizottsági határozat (C-488/03. sz. ügy);**

– **a Vizcaya tartomány vállalkozásai részére Spanyolország által a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2003/27/EK bizottsági határozat (C-487/03. sz. ügy);**

– **a Vizcaya tartományban egyes újonnan alapított vállalkozások részére Spanyolország által nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/806/EK bizottsági határozat (C-490/03. sz. ügy);**

– **a Guipúzcoa tartomány vállalkozásai részére Spanyolország által a beruházási összeg 45%-át kitevő adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/894/EK bizottsági határozat (C-486/03. sz. ügy); és**

– **a Guipúzcoa tartományban egyes újonnan alapított vállalkozások részére Spanyolország által nyújtott állami támogatásról szóló, 2001. július 11-i 2002/540/EK bizottsági határozat (C-489/03. sz. ügy)**

2. és 3. cikkének való megfeleléshez szükséges intézkedéseket, nem teljesítette az e határozatokból eredő kötelezettségeit.

2) A Bíróság a Spanyol Királyságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások